

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 23. у Сомбору 15. Децембра 1867. Год. IX

Школски Лист излази месечно дваред: сваког 15. и последнѣг,
а Пријатељ србске младежи излази као додатак школскога Листа.
Цена е за оба Листа 4 фор. на годињу.

Позив на предплату.

По изјави у броју 22. обнародованой Школски Лист изилазиће у течаю године 1868. сваког месеца по двапут и износиће преко године 30 штампаних табака.

Лист овај необходимо потребан е свакој школи, сваком учитељу и управитељу школском, а од велике е користи и по све оне родитељ, кои су ради разумно и по начелима здраве Педагогис децу своју васпитавати.

Да би се трошкови око издавања Школског Листа подмирити могли нужно е, да свака община за своју школу, а сваки учитељ и сваки окружни и местни управитељ за себе, Лист овај не само држи него за нѣга на време и плаћа.

С тога позивам Господу Управитељ школске и Учитељ, да с' предплатом похите, и да као прави пријатељи овог единог школског органа Лист овај общинству места свога својски препоруче.

Годишња цена за год. 1868. е три форинта а. вр. а пол-годишња 1 фр. 50 нвч. Као што се на друге листове предплата у напред шалѣ, тако нека изволи и сваки онај, кој Лист овај држати жели предплату у напред, и то у плаћеном и препорученом писму са означенѣм суме прислати.

Сваки родољуб и пријатељ школе а особито сваки народни учитељ умољава се, да се скупљяня предплатника у месту свом прими.

На пет предплатника дае се скупитељу Школски Лист на дар, а толико предплатника могао би сваки народни учитељ и у најманѣм сеоцу наћи, и онда би Лист бесплатно добијао.

Господа скупители имаю уз то још право на сваких 10 предплатника по едан примѣрак Школскога Листа сиромашним школама на дар слати.

У Сомбору 15. Дек. 1867.

Н. Ђ. Вукићевић

уредник и издатель Шк. Листа.

О учительской плати.

Поболшанѣ наше плате, то е било и битѣе наше вечи то ядикованѣ. Још потражуемо и пензие за се и за свое удовице, оѣмо да смо правно намештени, и ради смо, да су нам надзорници люди нашега стая!

А са чим смо ради, да ово йзвоюемо? ядикованѣм, молбама, тужбама, петицияма.

Па колико смо сви и Бог зна како то ради, опет е ре-
дак, кои не види, да смо још Бог зна где далеко од ове сневске среѣе.

А зашто нам остаю сва моляканя и тужкараня напрасно?
Док домаћин за мању плату радена налази, зар не би грешно да своју кесу распусти, и да дае више, кад може о манѣм да проѣе? и док раденик нема ни изгледа, ни способности, да шта више добие и завреди, зар ние приморан, да се задовољи и с маньим?

Још манѣ нам се надати и помишляти на повишенѣ плата, док год домаћин држи и веруе, да е ова злеудна плата већа него заслуга, и да стои према заслужи као 3 : 2.

Ели у нас оскудице на учителяма? Не. Де год се иоле боля штация отвори, одма их е као гавранова.

Ели ко од нас у станю, да се захвали на овой служби, па да своим знанѣм потражи болю и службу и плату? Не. Са ово мало јадна и чемерна знания, што га задобиемо у празной латинской и скученной реалной школи, насмо пристаи нукуда.

Уз то нема на меродавним местима још ни близу онога уверена, да наш труд са нашом платом нестои ни у каквом размеру, шта више, држи се обично да не заслужуемо ни ово.

Ту су наши яди, ту наша неволя!

Али завиримо и у сами себе. Избројмо колико нас е, кои би се усудили пред испитну комисију изаћи, да положемо, не онај испит, што се данас од учителя иште, него онај, што смо га сами полагали, кад смо из препарандије излазили; а да данашњи испит, да нас потерају, тролетницу би добили. Колико нас има, кои смо од оно доба само коракнули напред у својој науци и вештини, а камо ли напредовали с временом? Колико нас има, кои смо употребили сва она средства, што их употребе други, да израде повишењ своих плата путем правим и сигурним? Колико нас има, кои смо своим радом око деце у школи задобили дечјих родитељ, па да се ови заузмију за нас, кад се поведе реч о поболшању наше плате? Колико нас има, кои смо изобраењем ума и срца, учтивошћу, добрим владанјем у школи и ван школе, и отчинским понашањем према деци заслужили име правог васпитатеља и учитеља младежи? Колико нас има, кои радимо, да сами своје материјално станј побольшамо средствима не само допуштенима, него препоручиванима и налаганима, не само на своју корист, него и на корист обштина наших, као што е воћарство, свиларство, челарство, вртарство и друга. Колико нас има, кои радимо, да побольшамо материјално станј своих обштина користном науком у недельној школи, на беседама, селима, зборовима и другим приликама, па да обштине имаю од куда, да нам плате поболшаю, и да то драговољно учине.

Тек онда, кад будемо могли с правом искати, да нам се плате поболшаю, а немољакајући и просячећи, онда ће нам се морати дати.

Пре свега дакле учимо, учимо што више можемо, и то наука корисних, за наш свет практичних, наука, којима ћемо одма моћи и друге учити; иштимо, да се у препарандији још више предаје ових практичних наука, па макар се морао текај разширити на три и на четири године дана; склапајмо друштва и ступајмо у друштва од корисних наука и радња.

Тек онда, кад сваки од нас са темелним и практичним знањем буде себи знао задобити уважењ и припознањ, тек онда ће се и на наше праведие желј морати обазирати и мораће их испунити, а донде ће све бити узалуд, па ма колко ко уздисао.

Зато ми е чудо, да још има по неког, што држи, да е и ово много и премного, што се данас у препарандији учи, — да још има, кои држи, да нетреба учителю практичних знања,

него коме е до тога, да иде у друге школе, а учитељ да није дужан ни учити тога, ни подстицати на то, — да има што још и данас вичу, да не треба учитељу, да зна живих езика, не треба знања о вери, не треба да зна краснописа и рисања, не треба да зна рачуна на памет, ни вођарства, свиларства, челарства и вртарства, не треба польске ни домаће економије, не треба природословних знања, ни да се забавља са практичним радњама.

Зато е моя реч „Напред са знанјем“ само ће нам то помоћи, само ће то материјално станѣ наше побољшати. Куда год се ко на данашњи дан обазре увериће се, да знању није нужно мољаканя, ни изчекиваня милости; оно добива где год оће све без исканя. Зато, науку преда се, па израдиммо своим знанјем и својским свесрдним радом побољшанјем плате. То е једино сигурно средство, а без тога е све друго узалуд, све само голо просјаченјем, кое просјацима приличи а не одабраним и поноситим људма.

Чистинио дакле прво испред своих врата !

Грађа за прво читанјем и писанјем у основной школи.

(Из природословља).

(Продужено)

7. Земљом се даљ чув, него ваздухом. Вода смрзавајући хвата се у ситне иглице. Уже се на влаги опружи и затегне. Дрвени клинци расцепе стену, кад се наквасе. Зимњим усевима снег е користан, а голомразица их убије. Кад грии ваља угасити ватру на огњишту. Кад се ватри запречи ваздух одма се угаси. Што сунце косије хвата то слабљем грие. На биљуре пропуштен зрак пали. Вечерња црвен предказуе леп дан. Муни запали и убије, а не гром. Кад се вода загрие претвори се у пару. Ваздух обухвата свуд унаоколо земљу на 40 миља висине. На високим планинама стоје вечити снегови. На земљи има много брда, што ватру бацају. Месец нам е најближи од небесних светова. Од земљем до месеца има 50 иља миља. На месецу има пуно брда и долина. Кад земља месецу закљони сунце, он поирачи. Сунце е милион пута веће

вод земљ. Звезда вољуяра в после нашега сунца најближа нам звезда.

8. Кад удариш оконице држалем о земљу, набие се си-пира. Што в шеталица краћа, то брже сат иде. Ветар с мора влажан в, а са сува сув. Што в више промае ваздуха, то веселив ватра гори. Што зраци сунца стрмниє хватаю, то већ-ма грию. Кад се патос водом полив, разхлади се соба. Маг-нет привлачи гвожђе и кроз друге ствари. Светлост в едан од највећих дара Божиих. Светлост има три главне бое : црвену, жуту и плаву. Коя свећа најцрњиє сен баца, та највећма све-тли. Без топлоте немогу бити люди, животинѣ ни биля. На ва-тру бацано блато пре в угаси него вода. Кад се пара раз-хлади претвори се у ситне капљице. Кад пара и магла у вис-оду, начине облаке. Облак в гомила водених бешичица и снеж-них мрвица. Кад сунце најведриє излази, обично тай дан ки-ше буде. Кад сунце кроз маглу излази буде обично леп дан. Дуга стои увек на противной страни од сунца. Зиме излази сунце врло касно, а седа рано. Лети излази сунце врло рано а седа касно.

9. Што дужу ђускию (полугу) узмеш, већи ћеш терет кренути. Бистра вода чини се много плића, нег што в. Говор и слушањ в на цев сила се болѣ и далѣ чує. Што су таиѣ жице, то в яче уже. Кад се креч гаси начини се толика то-плота, да вода узавре. Двоструки прозори болѣ држе топлоту него најдебљи зидови. Што чешће свећу усекнувш, то дуже гори и болѣ светли. Половину огрева заштеди, ко га гори су-во, а не сирово. Испред ложени валя дрво уз ватру ставити, да се осуши. Изнутра ложене пећи најболѣ грию, а најмаиѣ огрева требаю. Ветар што с बारे душе наноси болештине. Сунце пре отопи снег на крову него на земљи. Кад помешаш бою црвену и жуту, добићеш певенасту. Помешай бою жуту и плаву, добићеш зелену. Помешай бою плаву и црвену, до-бићеш любичасту. Кад ласте и роде рано дођу, знак в ране године. Кад челе рано побую трутове, биће рана зима. Кад сева и грми не валя крити се под високе ствари. Кад грми не валя стояти код огњишта и димњака. У врелом поясу земљ никад зиме нема, но вечито лето. Месец сваки дан за $\frac{1}{2}$ сата доцниє излази. Месец свако 7 дана по едну главну мему пређе.

10. Кад грми не валя стояти на прозору, врати, уз дувар и уз пећ. Кад грми неваля трчаги ни бегати на коню ни на

коли. На којој кући има добар громовођа, ту никад гро-
штете не начини. Со као и шећер ухвате се из воде у лене
коцке. Снег се пре отопи испод дрва, него по далѣ од њих.
Дубљ у соби стојеће пећи болѣ грију, а манѣ огрева троше.
На западу облаци предсказују кишу, а на истоку прође без
нѣ. Пара е чудо яка, она данас највеће терете вуче. Од зе-
мљ е само кора тврда, а све испод нѣ жива ватра. Месец
има 4 главне мене : новину ил младину, параштай, пуничу и
уштап. Сунце дав светлост месецу, без тога не може светлити.
Кад е сенка од усправљених ствари најкраћа, онда е право
подне. Лети излази и залази сунце ближе северу, а зими бли-
же југу. Лети стои сунце у подне високо на небу, а зими
ниско. Звезде излазе као и сунц на истоку, а залазе на за-
паду. Около северне звезде има едно коло звезде, што никад
не залазе.

11. Источни е ветар сувљи и ладни, ер из сувих и
ладних земаља долази. Западни е ветар топли и влажни ер
долази с мора и топлих предела. Ветрови прочисте ваздух,
разблаже врућину и зиму, осуше земљу ил наведу кишу. Сва-
ка капља росе прелива све дугине бое. На висини е сила лад-
није, зато на планине пре падне и дуже се одржи снег, него
на равници. Магнетска игла на другу натакнута ил о концу
посреди обешена окрене се одма и покаже север и југ. Бу-
шећи угрив се сврдо и искриви, ако се не лади. Расушена
бурад и други дрвени судови у води набрекну. По гвозденој
стази на равници вуче коњ 50 пута више терета него друг-
чије. Јужна и западна страна код нас е топлија, него источна и
северна. На земљи има 5 поясева : средом врели, около овог
оба топла, а на крајви оба ладна. У ладним поясима земљ
никад ледови и снегови не избиваю. Високо у ваздуху тако
е ладно, да су сред лета облаци пуни снега, зато се беле.
Како вода кроз различне таване земљ пролази, тако и перу-
ћи их различна извире. Врели извори и ватрена брда сведоче
да е земља оздо жива ватра.

12. Свако 24 сата окрене се земља едared, отуда дан и
ноћ. Месец треба 29 дана да све своје мене прође. Звезде су
и обдан на небу, које се лети обноћ виде, а које се зими об-
ноћ виде, те су лети обдан на небу. О мученицима и малој
Госпоини рађа се и седа сунце у 6 сати, тада е дан 12, а
ноћ 12 сати. О зачатию рађа се сунце у 8, а седа у 4 са-
та, те дан траје само 8, а ноћ 16. сати. О видову рађа се

сунце у 4 а седа у 8 сати, те дан трае 16, а ноћ само 8 сати. Земља треба 365 дана, да обиђе своје коло око сунца, то е година. Земља е одпала од сунца и била е ватрена лопта, док се нис е поля израдила. Земља е тако голема, да би човек ходом од 5 миља на дан требао 3 године дана, да е обиђе. Коло што га обдан сунце небом прави лети е врло велико, а зими малено. Сунце е тако далеко, да би из топа тале 10 година летити морало док би онамо дошло. Помраченѣ сунца буде, кад месец између нас и сунца тако на правац изађе, да нам заклони сунце. По оном колу звезде, што се зову велика кола, уме ко пази свако доба ноћи казати. Свака е звезда већа од землѣ, али се чини малена, ербо е врло далеко. Све на небу звезде чине само едно коло светова, а таквих кола има неброй. Човечји ум нис кадар замислити простору света ни края ни конца.

Катихизичке Беседе.

БЕСЕДА 13.

О васкресенію Господа Исуса Христа.

„Вѣрѣю въ Господа Исуса Христа, воскресшаго въ третій день по писаніемъ.“

Да би спасао огрезли у грѣху род човѣчји, дошао е єднородни Син Божји на землю, родио се од пречисте Дѣве Маріе, предавао е людма спасително ученѣ, чинио е чуда, но не познаше га Јудеи, претрпио е од нѣх пониженѣ, поруге, распетіе и смрт, на гроб Нѣгов навалише камен, ударише печат и поставише стражу. О том смо ето говорили у пређашњим нашим беседама! Сад ћемо говорити о најрадостниєм васкрсеню Господа. Вѣруемо у Господа Исуса Христа „воскресшаго въ третій день по писаніемъ.“

Сећатели се Браћо! велике и свете ноћи Светлог Христовог васкресенія? Шта осећате свагда, кад први пут почну пояти: „Воскресеніе твоє Христе Спасе“ или: „Христосъ воскресъ изъ мѣртвыхъ.“? Какву неописану радост, какво усхищенѣ осећа тада свака душа християнска! Одкуд то? Отуд, што е заиста васкрсао Господ. Дакле заиста е васкрсао Исус Христос! Сведоци су томе: пророци, кои су далеко пре предсказали како страдања и смрт, тако и васкрсеніе Нѣгово,

Мироносице и Апостоли, кои су га неколико пута после васкресенија видели; сведоци су том многобројни народи, вѣрујући у васкрсшег, — и ви сами, кои сте дошли у храм, да прославите дан васкресенија Господњег. А како се свршио тај највећи и најважнији у историји догађај?

Пре него што се на земљи свако обрадовало васкресенију Спаситеља, у другом свету, у предѣлу мртвих славила се већ победа Њгова над смрћу и паклом. Кад је пречисто тјело Господа почивало у гробу, Он је душом неразлучно савиђеном с Божеством, сишао у пакао, да избави одуд душе праведника, кои су Њгов долазак очекивали; Он је поразио ђавола и владу њгову и царство му разрушио. Лепо изражава св. црква силазак Спаситеља у пакао, у стихирама и канону велике суботе. Тако на пример пој она: „На крстѣ твојемъ кожигвинное истоцнаніе пробидѣвъ, ѡбѣдѣвъ, ужасѣ, вопіаше: Ты сильныхъ прѣсклазѣ еси державѣ, Блаже, прѣоклазѣ сѣчимъ во ѡдѣ, пакъ вселенъ.“

На земљи пре свију знала је за васкрсеније Господа св. Марія Магдалина. Најпре је тај глас чула од Анђела, затим је видила самог Исуса Христа. После се јавио и другим Мироносицама и рекао им: „радѣйтесь!“ Прва жена Ева — прва је сгрѣшила. Женама Мироносицама — првим се јавио васкрсли Господ, да би показао, да је грех Еве сад уништен. Апостоли од радости из прва нису вѣровали Мироносицама, да су оне видиле Исуса Христа и држали су да им се привишло. Но Спаситељ јавио се Сам најпре Луки и Клеопи, кад су путовали у Емаус, затим Петру и најпосле свима Апостолима, осим Томе, у соби, које су врата била затворена. Св. Тома није хтео вѣровати, кад су му други ученици рекли: видели смо Господа. Но после осам дана јави се спаситељ наново ученицима својим, покаже Томи прободена ребра своя и руке, гвозђем ранѣне. Тома усхићен радошћу ускличе: „Господь мой и Богъ мой!“ Тјело Христово после васкрсенија било је прославлено, духовно; но он је изволио сачувати на њму траг од својих страдања — ране од гвозђа, да би самим тим ранама свагда посредовао за нас пред Богом Отцем и дао кајоућим се грѣшницима спасителну надежду на њгово милосрдіе. Затим се јавио Спаситељ ученицима својим на јору Тиверийском, и овде је трипут Петру рекао: „Паси овцы мои“ и тим га је повратио у Апостолско звање, кога се пре трипут одрекао пред Јудеима. После тог виђали

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

су Господа не еданпут не само Апостоли, но више од пет стотина браће. Тако е за кратко време после васкресения, живо Господ на земља и неколико се пута являо Апостолима. За то време не само да их е увѣрио о истини Свог васкресения, но и беседио е с њима о тайнама царства небесног; о оним истинама, кои су они имали явити целом свету. Последњи пут говорио е с њима на гори Елеонской. Но о том ћемо говорити у идућој беседи.

А сад још еданпут рецимо : Христосъ воскресъ! Воистинѣ воскресъ! Зашто нам е тако мило, опетовати те речи? Зашто се радуемо васкресению Христовом? Зато, што е васкресением Своим победио Господ најлюће непријатељ наше — смрт и ђавола; ослободио нас грѣха и проклетства; запечатио истину Свог учения, и истину своих обећаня. Васкрснуо е наш Искупитель, васкрснућемо и ми! Он Глава, а ми чланови Нѣгови; гдѣ е глава, тамо ће некад и сво тѣло доћи. „Понеже человекъ комъ смръть бысть, — и человекъ комъ васкресеніе мертвыхъ. Икоже ко ш адамъ вси умирають, такожде и ш Христъ вси оживють (1. кор. 15. 21.) Смрт нив Христианину страшна; она му е прелаз у вечну безсмртност; у место тѣла земног, грубог, подложног немоћи, болести и трулежу; добиће тѣло духовно, небесно, светло, без болести и трулежа. Ето зашто Христианин прави држи и саму смрт за добитак себи, и с радошћу е очекуе. „Мнѣ еже жити Христосъ, а еже умерти — приискрѣтнїе есть,“ говори св. Апостол Павле (Филипис. 1. 21). Само едно и данас може нам смрт учинити страшном — грѣси наши. И заиста, смрт е грѣшника люта. Они немаю праве радости у животу, нити утѣхе при смрти; неће имати славе и веселя и после васкресения.

Но докле нам важи још покаянѣ, докле смемо приступити очистителној чаши Божественог тѣла и крви Христове, немоймо клонити и очаявати. Васкрснимо духом из мртвих дѣла, оставимо све грешно, свуцимо обветшану одећу с дѣлима и похотима; особито пак любимо и пазимо едан другога и простимо свима, кои нас ненавиде. Па онда слободно припаднио к Христу Цару и Богу нашем, и зовимо му : Господе наш и Боже наш! помилуй нас! Аминь.

БЕСЕДА 14.

О вазнесенію Господа Исуса Христа на небо.

„Въскрѣну възшедешаго на неbesа и сѣдѣща на десницею Отца.“

После васкресенія свог из мртвих, ние се дуго Спаситель бавио на земљи. Од времена првог грѣхопадєня земля є постала не местом славе и блаженства, него местом искушенія, борбе и разне туге. Требало є ню препородити, да буде домовином увенчаног славом и чашћу Господа и светих Нѣгових. То ће и бити некад, єр ми „нобагш неbesа и ноbкѣя земљи, по окѣтованію єгш, чаємз“ (2. Петр. 3. 13). Спаситель се бавио на земљи само толико, колико му є нужно било, да увѣри Апостоле о истини свог васкрєнія и наипосле да их спреми на будуће подвиге службе нѣхове.

У четрдесети дан после васкрєнія свог из мртвих, одвео є Господ Исус Христос ученике свое на гору Елеонску, близу код Єрусалима. Ту им є заповедио, да се неудаляваю из Єрусалима, него у нѣму да чекаю обећаног Утѣшителя — Духа Светог. Затим их благослови, и благосиляюћи вазнесе се на небо у слави. Још нису ученици престали били гледати за Божественим учителѣм, а већ им се явише два Анђела и рекоше: „Ви Исусъ, вознесыйся ѿ насъ на небо, такожде прїидетъ, имже окразомъ видѣсте єго идѣща на небо.“ (Дѣян. 1. 11.). Апостоли се поклонише вазносећем се Господу, и повратише се у Єрусалим „сх радостію великою,“ како говори св. Еванђелист Лука (Лук. 24. 52.).

С радошћу великом! А како други Еванђелист говори, да су се Апостоли, кад им є мало пре тога Спаситель рекао: „Идѣ къ послабшемъ ма,“ тим речма ожалостили? (Јоан 16. 7.). Сад пак, кад се заиста вазнесао к оном, кои га є послао радує се Апостоли! А єсу л се могли рећи ће когод радувати? Шта више и ми после оданія Пасхе, на вазнесеніе, кад нестане радостне песме: „Хрїстосъ воскресе,“ осећамо неку тугу, као да смо се чега лишили, или да нам є чега нестало. А како неби Апостоли тужили, кад су неколико година заедно с Божественим и милим нѣховим Учителѣм поживили, а сад се с Нѣим разстали? . . . Отуд се види, Браћо да ми кадгод судећи по човечјем уму, у многом погрѣшимо, сматрамо оно за беду и несрећу, чему би се требало да радуємо; и радуємо се оном, гди треба да плачемо. Апостолима є Господ

отворио ум — да разуму писаня Пророчка, и потом су зна-
ли, да „такш писано естъ, и тако подокаше пострадати Христъ
и внити въ славу Свою.“ Они су знали, да Господ, кои се
вазнесао на небо седи с десне стране Бога Отца, т. е. да
царуе као Богочовек над искуплѣним од Нѣга човечеством.
Зар су могли нерадовати се том они, кои су тако яко любили
Господа? Они су знали и то, да се он вазнесао на небо, да
их неће оставити на земљи као сироте, него да ће невидимо
с њима бити, њи руководити у труду, снажити у подвизима и
страданьима, и наипосле да ће их узети к себи и с њима ви-
ше никад неће се разставити, него вечно царствовати у слави.
Они су знали и то, да ће им Господ кои се на небо вазне-
сао, послати пресветог Духа — Утѣшителя, кои ће их утѣ-
шити у временом растанку с люблѣним Учителѣм, опоменути
и разяснити им све оно, што су од Нѣга чули, док е на зе-
мљи био. Ето зашто су се, после вазнесения Господа, уче-
ници Нѣгови повратили у Иерусалим с радошћу великом!

И ми се браћо! називамо ученицима Исуса Христа, Хри-
стијанима: Ми смо ступили с Нѣм у тайни св. крштена, у за-
вѣдницу; а још у тешню свезу у тайни св. Причешћа. И ми
смо, као и Апостоли добили дарове Духа Светог у тайни св.
миропомазаня. И за нас се молио Господ: „Отче, ихже далъ
еси мнѣ, хоушъ, да идѣже есмь азъ, и тѣи ебѣдѣтъ со Мною.
(Иоан. 17. 24.). И нама е речено у св. писму, да „восхищени
ебѣдемъ на облацѣхъ, въ сѣктеніе Господне на воздѣскъ, и та-
кш всегда съ Господемъ ебѣдемъ.“ (1. Солун. 4. 17.). Но ми-
слимо ли ми и то мислимо л' често о свету том? Познамо л'
високо достоянство имена Христијанског; величину дарова Бо-
жих, коѣ смо добили заедно с тим именом; светост нашег
позива и значеня на земљи; блаженство или ужас, кои нас у
вечности очекуе? Радуемо л' се да ћемо некад видити Гос-
пода? . . . Но мислили ми или немислили о том, радо или не
радо гледали Господа, време ће зацело наступити: „вскъмъ
намъ подокаетъ гавитиса прѣдъ сѣдичемъ Христовымъ.“ (2.
Кор. 5. 10.). О том ћемо говорити у идућој беседи, а сад
обратимо ум и срца наша на седећег у слави Господа.

Исус Христос, вазносећи се на небо, обећао е вѣрую-
ћима, да ће бити с њима до „скончаніа вѣка.“ Па ели испу-
нио то обећанѣ? Испунио е и испуњава! На скоро после ваз-
несения Спасителя, ополчно се љаво злобно против цркве Хрис-
тове. Колико су тежких гоненя, жестоких мука и различних

казни претрпими Християни у прва три века! Колико в саб-
 блазни, ереси и раскола поникло из недара саме цркве Хри-
 стијанске! Па шта би? Ёли пропало Християнство? Ёли одолѣо
 ђаво Христовой цркви? Не! Ето већ в много векова од ваз-
 несения Господнѣг прошло; најяча царства пропадоше, многе
 задруге и науке човечие несталоше и заборавише се. А црква
 Христова, црква православна стои тврдо, чува вѣрно свету
 вѣру, Богослуженѣ и тайне. Како би пак могла обстати св.
 црква течаем толико векова, у сред таких опасности, да е
 не чува Сам Божествени основатель и Глава нѣна? И тако
 — „некойса малое стадо; ѣкѣ благоизволи Отецъ башѣ дати
 вамъ царство“ (Лук. 12. 32.)! Ето подпоре за нашу вѣру,
 заштите против такозваних слободоумних неверника! Господ
 Исус Христос вазнесао се на небо, и сѣди у слави у оном
 човечием тѣлу, у ком се родио од Дѣве Марие. Можел' ко
 мислити, да нас Господ не люби, нас браћу свою, да
 о нама непромишљава? Не, Он люби нас болѣ, него
 мати дете свое, Он се брине за нас и посредуе нам.
 Ето подпоре нашей надежди, ето утѣхе несрећницима, ето
 олакшице за грѣшнике! Господ Исус Христос, кои се вазне-
 сао на небо ние се разставио са земљом. Он в близу нас,
 Он в свагда својом благодатию код нас. Он стои на врати
 срдца нашег и чека, да их отворимо и нѣга заведемо . . . Зар
 ђемо тако немилостиви и неблагодарни бити да неодговоримо
 той и такой любви нашег Владике и Спасителя особитом, от-
 даном любавлю? . . .

„Готово в сердце наше, Господе готово е! Дођи и усели
 се у нас; ѣгони из нас све што в недостойно Тебе. Сам
 Ти Царуй над нама, изведи нас на пут заповести Твоих и
 уведи нас у свету гору Твою и селишта Твоя.“ Аминь.

(Свршиће се.)

Мратиндан, Видовдан, Михольдан.

(Месеѡсловна белешка).

У нашем народу има три дана у години, што се сасвим другиче
 зову, него што у месеѡсловима источне цркве пише. Та три дана
 есу: Мратиндан 11. Новембра; Видовдан 15. Јунија, и Ми-
 хольдан 29. Септембра.

Новембра 11. црква наша чини успомену св. мученика Мине,
 Виктора и Викентия, а ми Србљи уз то слаavimo св. Стефана Дечан-
 ског. Но народ незна ни за едно од тих имена, него тай дан зове

Мратиним даном, или вели данас е свети Мрата. Има и пословица народна која гласи: „Свети Мрата снег за врата.“ Свечари тога дана дођу у цркву и донесу свећу, а на питањ ког свеца славе одговарају: „Ми слави́мо Светога Мрату.“ У Историји не налазимо да се св. Стефан Дечански називао Мратом. Да одкуд то име? Погледајмо у календар римске цркве, па ћемо 11. Новембра наћи успомену Мартина Епископа. До конца шестнајстог века служили су се сви хришћани нашим старим календаром, кад би дакле то и сада тако било; онда би ми у календару римском нашег 11. Новембра нашли св. Мартина. Овај светитељ живио е у III. после Христа столећу и био е родом из Паноније из града Сабарие. (Steinamanger, Szombathely, Хрв. Каменец). Њѣга и наша црква за свеца признае и назива га светим Мартином Милостивим. Житје његово се налази у синаксару 13. Фебруара, а ако се неварам такође и 22. Октобра. (види у Школ Лишту 1859. стр. 94 под насловом: „Св. Мартин Милостивый.“)

Почем е пак Светитељ овај на западу (Панонија припадала е патријаршији града Рима) своим богоугодним дјелима просијао, то се по себи разумје, да е успомена његова тамо, а особито међу Хришћанима у отачбини његовој већма прослављана, него на истоку. Дакле од прилике тако, као што ми данас слави́мо св. Саву, ил св. Арсенија а Грци, Романи, Руси и Бугари за те свеце едва и знају. Или као што Бугари светкују св. Јоана Рильског, православни Буковинци св. Јоана Сучавског, Руси своје народне свеце, Црногорци св. Петра и Васиља, Срби у Старој Србији: св. Саву II. Никодима, Дангла, Ефрема, Петра Корнског, Јоаникија Двјачког и друге свеце, којима ми правила нечитамо, и за које код нас едва едан између хиљаде знаде. Шта више ето овде код нас ни данас још неупотребљиве се правило св. Кирила и Methodija, према су они просветитељи славенски и за нас Славене најзаслужнији угодници Божији.

Познато е из Историје да су пре Неманѣ многи Срби у западним крајевима неко време под упливом западне цркве стајали, па по томе име се чудити, ако е из римског Мартирологиона светкованѣ св. Мартина узето, а народ е по својем обичају туђе име Мартин преиначио на Мрата. У осталом можно е да су наши стари од хришћана старосјединоца ових земаља светкованѣ св. Мартина примили још пре, него што е римска црква из заједнице вселенске цркве изступила.

Јунија 15. држи цела источна црква успомену Амоса пророка а ми Србљи тога дана празнуемо св. Кнеза Лазара, али народ наш назива тај дан Видовданом, а да га е тако звао још пре битке на Косову, види се одтуда, што е Милош Обилић по народном преданију и по народној песми уочи тога дана на Кнежевој вечери рекао ово:

„Сутра есле лиц Видов данак,
Виђећемо у пољу Косову:
Ко е вѣра, ко ли е невѣра.“

По моме мишљењу народ е наш у то време, а и много пре тога времена од старине светковао 15 Јунија Светога Вита називајући га „Свети Вид“, а дан Видов дан, као што говоримо и сада Николѣ дан, Ивандан, Петровдан и т. д. Тога е свеца морао и Кнез Лазар као своје крсно име славити. Ово мишљење своје оснивам ја на тој околности,

што се у великом Киевском Молитвослову, (ког сам ја у детињству имао и пре 17 година еднеј погорелой цркви у дољној Бачкој поклонио) под 15-им Јунија после редовног тропара и кондака св. пророку Амосу назначено налази, у колико се опомињем ово : „Въ сей день совершается память преподобнаго Отца нашего Вита монаха.“ По свој прилици се успомена св. Вита или по нашем изговору светога Вида, у пређашња времена по рукописним србуљама правилно прослављала у народу нашем, ер е било као што и данас има на тај дан доста свечара. Кад данас запиташ ма кога од простих људи, којима е крсно име 15 Јунија, кад е свечар, — одговориће ти : о Видову дну, као што други веде о Никољу дну, о Аранђелову и т. д. У Историја Рајићевой читамо да е Кнез Лазар Грбљановић родом био Катунар из Витанице, слѣдователно из западног края народа нашег, гдѣ су предци нѣгови лако могли за крсно име узети Светог Вида, кога и данас браћа наша Далматинци римске вѣре веома поштују и призиваю као помоћника од окоболѣ. У календару новом под 15-им Јунија наћићете : „Вит“ а у народном колендару Матице Далматинске пише баш по народном говору : „Вид.“ — Да е овај светац (можебити у замену язическог Световида) код хришћанских Славена особито почитован био, види се одтуда што у Зл. Прагу постом стародревна саборна Црква Светога Вита. (Sanct Veit's Kirche). —

Напоследку 29. Септембра држи наша црква успомену преподобног Кирика отшелника, а сав народ зове тај дан : Михоль дан или Миољ дан, и по томе Миољски свечари, Миољске задушнице. Миољ, Михоль или Миховиљ, то е исто што и Михаил. У Синаксару, Минеју и у месецословима нашим бадава ћемо тражити тог дана Михаила, али чим загледамо у нови календар наћићемо 29. Септ. Михаила Архангела, кога се слава у свој западној цркви тог дана обавља, као што код нас 8 Новембра. —

Ово мињине свог ја сам у предавањима мојима почевши још од године 1854 више пута даном приликом слушатељима мојим казивао, сада — добивши питањѣ тога ради од едног велеуваженог и у народу нашим припознатог лица, — предаем га јвности.

Н. Ђ. В.

Д о п и с.

В. П. У Туринна Ваведение. У дужност ми спада читајућен свету јавити, да смо Богу хвала корист првог „Збора“ дочекали, а то е да смо у овом месту „Вечерню Школе“ установили, и то беше овим током :

На предлог Преч. Г. Петра Чолића местног пароха — Намесника и окруж. Шк. Управитеља, закаже се „Седница“ у школском стану; у седницу ову буде позвана обштина са представници, и више други становника. — На овај позив стекоше се сви позвати; и тада част. Г. Еврем Јаковљвић парох и местни директор као председник скупштине разчлани намеру и цел скупштине, и почем е у важной

беседа нацртао корист и послѣднице „вечерњих школа“ на ма буде од целе скупштине усвојено, и закључено, да се вечерња школа сваки дан — изузимајући недељу и празник од 5 — 7 сати увече држи, за младеж оба пола како за мушке тако и за женске од 12 год. до женитбе и удатбе. — У атар тога честита општина Туринска живо се заузе и сва средства ради вечерњих школа набави, као: висеће врло красне светилнике, тако да се у сваком углу поред њи може читати, даљ њуждне таблице, књиге, земну круглу — глобус — њуждне србске мапе и др. С тога нека в честитой општини туринской слава и хвала. —

Даљ, осим местних учитеља, из родољубља примише се стручних предмета за предаванѣ у корист учеће се омладине Преч. Г. Петар Чолић, Г. Милан Ђокић природоиспитатељ и Г. Ђорђе Јовановић бележник. —

Предавања у вечерњој школи одпочеће се 22. Новем. и досад добисмо за мушку школу 60, и за женску 80 ђака, толико за сад, а у будуће јавићу како смо сачинили „Деобу часова,“ и какви се предмети у те часове предају. —

Нека благослови Господ Бог овај срећни почетак, и да Бог да се све Општине наше на Туринску угледале, и свуда вечерњѣ школе ради просвете народне заводиле.

Школске вести.

ПРАВОСЛАВНИ ШК. ФОНД. (Продужено из 21. броя). Православном фонду школском у Пешти у име 10% додатка дугую још и ове општине:

Ђала 10 ф. 8, Ђармат 22 ф. 68, Ђир 81 ф. 90,

Елемир 36 ф. 54, Ердевик 247 ф. 80

Жумберак 8 ф. 40,

Збег 75 ф. 60,

Иванда 145 ф. 53, Ивань 2 ф. 52, Идош 16 ф. 38, Иђош 4 ф. 20, Илок 151 ф. 20, Илоцац 2 ф. 52, Ииђиа 105 ф, Ириг 361 ф. 20, Итебей 64 ф. 26,

Газак 168 ф. Гегра 624 ф. 75, Јозефово 4 ф. 20,

Калаз 226 ф. 80, Каменица 220 ф. 50, Канак 73 ф. 92, Кањижа Ст. 11 ф. 76, Кањижа Т. 48 ф. 93, Карлово 14 ф. 70, Качфала 6 ф. 72, Кер 60 ф. 90, Керестур 2 ф. 94, Кетвель 10 ф. 8, Кикинда 46 ф, 20, Кисач 35 ф. 28, Кишфалуба 4 ф. 20, Клара 6 ф. 72, Ковин 226 ф, 80, Краљвци 184 ф. 80, Крушедол 84 ф. Кула 105 ф, Куплин 102 ф, 90, Кумани 6 ф. 30,

Лалић 4 ф. 20, Ланцуг 2 ф. 70, Лединци 149 ф. 94, Лежмир 198 ф. 50, Липово 3 ф. 36, Лигоба 69 ф. 12, Ловра 4 ф. 20,

Маиш 4 ф. 20, Мањелос 203 ф. 87, Марадик 84 ф. Марици 61 ф. 74, Маркушица 159 ф. 60, Маргонош 86 ф. 30, Медина 88 ф. 62, Меленци 12 ф. 60, Мечка 1 ф. 26, Миклошевци 189 ф, Мишколац 283 ф. 50, Модош 106 ф. 68, Мокрин 10 ф. 50, Моловин 113 ф. 40, Моноштор 1 ф. 68; Мохач 18 ф. 80, Мохово 77 ф. 70, (Свршиће се).

WWW.UNILIB. УПРАЗНЉНА УЧИТЕЛСКА МЕСТА. У ЧУРУГУ, у тителском баталиону упразнило е учитељско место с платом годишњом од 309 ф. а. вр. два хвата тврдих дрва и слободним станом. Стечай е отворен до 10. Јануара по новом кал. Молбенице с доказима поднети се имаю Чуружкој (II.) компаниј.

У СЕЛУ ГОСПОЋИНИ у тителском баталиону тражи се учитељ за женску школу, плата е 240 ф. а. вр. и два хвата дрва.

На обадва ова места особито ће се у обзир узети они просјетели, кои су у Србском учитељшћу сомборском науке свршили.

Предплатници Школскога Листа

за 1867. годину.

III. Епархия Бачка. (Продужено) М. Бођан, Община Шова. ГГ. учитељи : Зарић у НСаду, Летић у Фелдварцу, Аркадија Поповић у Шова, Дамяновић у С. Томашу. Гд. Ђота Арадски сенатор у Суботици. — Сви на целу год.

У Шайкашком Округу. На целу годину : Обштине : Надаль, Жабаль, Чуруг, Ђурђево, Сентиван, Госпођинци. Тител, Лок, Вилово, Градиновци, Дольни Ковиль, Горњи Ковиль, Каћ и Мошорин. Преч. Гд. Протопресвитер Максим Папић, кои е доброту имао ланьску и овогодишню предплату од обштине у вредности од 100 фр. прикупити и послати, на чему овим јавно захваљуемо. — Благор. Г. Марко Крестић аудитор, и Г. Михаил Крестић трговац у Тителю. ГГ. Учитељи : Поповић и Јовановић у Жабљу, Јанковић у Ђурђеву, Бабаћ у Гопођинци. — Јошт платише за прво полгодие ГГ. учитељи Драгошевић у Надалю и Гавриловић у Ковилу. —

IV. У Архидиецези : Обштине : Осек, Митровица, Брчка у Босни, Чепин (дар омладине Пештанске), Теня, Даль, Вера, Брашадин, Пачетин, Бобота, Трпина, Маринци, Габош, Маркушица, Острво, Негославци, Вуковар, Петровци, Сотин, Илок, Бачинци, Ерденик, Дивош, Беркасово, Чалма, Бингула, Визић, Нештин, Кузмин, Земун 3 екс. За обштине Стеяновце, Вел. Радинце и Вогань предплатио е Преосв. Гд. Епископ Горњокарловачки. Читаоница у Осѣку, Митровици, Иригу, и Дворана у Вуковару. Преч. ГГ. В. Петровић арх. за себе и за и. Хопово 2 екс. У. Милутиновић прота, И. Руварац сингел. Свештенство у Войки, I. Поповић пар. у Якову, Ђ. Марковић парох у Гргуревци. В. Николаевић свешт. у Голубинци. — Високр. Г. Павао Петровић п. вр. саветник. Бл. ГГ. Васа Николаевић адвокат, Теофил Димић окр. шк. управитель; Др. Радойчић, Б. Јовановић в. судач. П. Мауковић трг. у Шиду. С. Стойшић проф. Л. Елаковић шк. старатељ у Брчком у Босни. ГГ. Учитељи : Д. Милошевић, Ђ. Крагуевић, Крестић, Н. Максимовић. Сви ови предплатили су с 4. фр. на целу годину. Осим тога 5 предплатника има на прво по годие.

Издао и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрие Вагнера.